

Schoonmaakproducten en -diensten – Aanbevelingen in verband met Duurzaam Inkopen (GPP)

1. Toepassingsgebied

Dit document bevat aanbevelingen voor de inkoop van zowel **schoonmaakproducten** als **schoonmaakdiensten**. Wat producten betreft, worden vier categorieën behandeld, die overeenstemmen met die van de EU-milieukeur (http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm):

- Allesreinigers, sanitairreinigers en ruitenreinigers
- Machineafwasmiddelen voor huishoudelijk (of soortgelijk) gebruik
- Handafwasmiddelen
- Wasmiddelen voor huishoudelijk gebruik

1.1. Schoonmaakproducten

De aankoop van reinigingsproducten is voor aanbestedende diensten extra lastig in verband met de complexiteit van de te beoordelen chemische informatie.

De hier beschreven criteria zijn ontleend aan de EU-milieukeur voor schoonmaakproducten. Deze keur is een nuttig en betrouwbaar controle-instrument, aangezien hij is gebaseerd op onafhankelijke controle. Producten met de EU-milieukeur voldoen aan zowel de **Kern-** als de **Uitgebreide criteria**. Voor producten zonder milieukeur zal de aanbestedende dienst aan de hand van door de inschrijver ingediende relevante documentatie, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende organisatie, moeten controleren of ze voldoen aan de technische specificaties.

De **Kerncriteria** hieronder zijn de criteria van de EU-milieukeur die een aanbestedende dienst het eenvoudigst kan controleren en die betrekking hebben op de belangrijkste milieueffecten.

De **Uitgebreide criteria** betreffen alle milieucriteria van de EU-milieukeur.

NB: De criteria van de milieukeur zijn bedoeld voor producten voor huishoudelijk gebruik. Dat betekent dat ze alleen als GPP-criteria mogen worden toegepast indien:

- a) de volgens GPP te verrichten schoonmaakdiensten en de daarbij gestelde prestatienormen vergelijkbaar zijn met die voor huishoudelijke toepassingen;
- b) het schoonmaakproces, de omstandigheden en de apparatuur vergelijkbaar zijn met die voor huishoudelijke toepassingen.

1.2. Schoonmaakdiensten

Veel instanties laten hun schoonmaakactiviteiten uitvoeren door particuliere contractanten. De aanbestedingsprocedure voor selectie van de contractant biedt mogelijkheden om de milieuen gezondheidseffecten van deze activiteiten te verbeteren.

Met name door het verbruik van chemicaliën terug te dringen is belangrijke winst te behalen. Dit kan worden bereikt door de juiste hoeveelheden schoonmaakmiddel te gebruiken of met behulp van nieuwe schoonmaaktechnieken.

Op **Kernniveau** zijn de aanbevelingen bedoeld om te bereiken dat de toegepaste producten voldoen aan strenge milieueisen, zoals in 1.1 hierboven is beschreven.

Op **Uitgebreid niveau** gelden naast strengere criteria voor de gebruikte producten ook aanbevelingen voor de wijze van uitvoering van de diensten.

2. Belangrijkste milieueffecten

Effect	GPP-benadering
<ul style="list-style-type: none"> Luchtverontreiniging, ozonvorming (smog), bioaccumulatie of risico voor de voedselketen en gevaarlijke effecten op waterorganismen of door het gebruik van bepaalde stoffen in reinigingsmiddelen veroorzaakte toename van de groei van ongewenste waterorganismen waardoor de waterkwaliteit afneemt Negatief effect op de gezondheid van werknemers wegens gebruik van bepaalde reinigingsmiddelen met oplosmiddelen die zijn aangemerkt als schadelijk voor de gezondheid Productie van afval in de vorm van verpakkingsmateriaal 	<ul style="list-style-type: none"> Vermijden van onnodige producten Verminderen van gebruik van producten door schoonmaakprogramma's en -technieken te herzien Vermijden van bepaalde stoffen of ingrediënten in schoonmaakproducten Verbeteren van de opleiding van het schoonmaakpersoneel <p style="text-align: center;">→</p> <ul style="list-style-type: none"> Verminderen van de hoeveelheid verpakking Toe zien op de recycleerbaarheid van verpakking Opvoeren van het gebruik van gerecycleerd verpakkingsmateriaal

3. Schoonmaakproducten – GPP-criteria

3.1 Schoonmaakproducten – Kern-GPP-criteria

NB: De criteria zijn niet voor alle soorten schoonmaakproducten gelijk. Alleen waar een “X” staat in het desbetreffende vakje zijn de criteria van toepassing. In een enkel geval wordt het exacte criterium nader gepreciseerd met extra tekst in het vakje.

	Van toepassing voor:					
	Alles-reinigers	Sanitair-reinigers	Ruiten-reinigers	Handafwas-middelen	Wasmiddelen	Machine-afwasmiddelen
Onderwerp						
Aanschaf van milieuvriendelijke schoonmaakproducten	X	X	X	X	X	X
Specificaties						
Gebruiksgeschiktheid						

1. Per product moet een monster worden verstrekt voor keuringsdoeleinden.	X	X	X	X	X	X
Chemische eisen						
2. Ingrediënten (stoffen of preparaten) die zijn ingedeeld volgens een of meer van de R-zinnen (aanduidingen bijzondere waarschuwingen) of combinaties daarvan als beschreven in de volgende tabel overeenkomstig Richtlijn 67/548/EEG, zoals gewijzigd, of Richtlijn 1999/45/EG, zoals gewijzigd, mogen niet meer dan 0,01 gewichtsprocent van het eindproduct uitmaken. Deze criteria zijn niet van toepassing op biociden, die hieronder apart worden behandeld:	X	X	X	X	X	X
• R31 (vormt giftige gasen in contact met zuren)	X					
• R40, 45, 49 (carcinogeen)	X	X	X	X	X	X
• R42 (overgevoeligheid), meer dan 0,1 gewichtsprocent van eindproduct	X	X	X	X		
• R43 (overgevoeligheid), meer dan 0,1 gewichtsprocent van eindproduct	X	X	X	X		
• R46, 60, 61, 62, 63 (schadelijk effect op voortplanting)	X	X	X	X	X	X
• R50/53, 51/53 (vergiftig voor in water levende organismen)	X	X	X	X	X	X
• R59 (gevaarlijk voor ozonlaag)	X	X	X	X	X	
• R68 (onherstelbare effecten zijn niet uitgesloten)	X	X	X	X	X	X
3. De volgende ingrediënten mogen niet voorkomen in het product:						
• Fosfor	X (grens: 0,02g per functionele eenheid)	X (1g per 100g product)	X			
• Fosfaten					X (grens: 25g per wasbeurt)	X (grens: 10g per wasbeurt)
• Biociden, tenzij gebruikt als conserveermiddel	X	X	X	X		
• Biociden ingedeeld als R50/53 of R51/53 volgens Richtlijn 67/548/EEG, zoals gewijzigd, of Richtlijn	X	X	X	X		

1999/45/EG, zoals gewijzigd, tenzij ze niet potentieel bioaccumulatief zijn, d.w.z. als de $\log P_{ow}^1 \geq 3,0$ (tenzij de experimenteel vastgestelde $BCF^2 \leq 100$)						
<ul style="list-style-type: none"> Conserveermiddelen die (kunnen) worden ingedeeld als R50/53 volgens Richtlijn 67/548/EEG, zoals gewijzigd, of Richtlijn 1999/45/EG, zoals gewijzigd 					X	X
Controle (op chemische eisen)						
Alle producten met EU-milieukeur worden geacht te voldoen. Voor producten zonder milieukeur moet de volgende informatie duidelijk worden verstrekt:	X	X	X	X	X	X
Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01 gewichtsprocent van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer ³ (indien van toepassing) en de eventuele R-zinnen waarmee ze zijn ingedeeld.	X	X	X	X	X	X
Van elke biocide moet de benaming en de functie worden vermeld. Van elke als R50/53 of R51/53 ingedeelde biocide moet de $\log P_{ow}$ of BCF worden vermeld.	X	X	X	X		
De totale hoeveelheid elementaire fosfor moet worden vermeld.	X (per functionele eenheid)	X (per 100g product)				
De totale hoeveelheid fosfaten per wasbeurt moet worden vermeld.					X	X
Verpakkingsvoorschriften						
4. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseerinstructies.	X	X	X	X	X	X
5. Verstuivers met drijfgassen mogen niet worden gebruikt.	X	X	X			
6. De onderdelen van de primaire verpakking moeten gemakkelijk kunnen worden gescheiden in onderdelen van één materiaal.	X	X	X	X		

¹ $\log P_{ow}$ = log verdelingscoëfficiënt octanol/water.

² BCF = bioconcentratiefactor.

³ Het CAS-nummer is een internationaal erkend nummer toegekend door de Chemical Abstracts Service (onderdeel van de American Chemical Society) ter identificatie van een bepaalde chemische stof.

7. De kartonnen verpakking moet voor ten minste 80% uit gerecycleerd materiaal bestaan.					X	X
Contractbepalingen						
De contractant is de gehele duur van het contract verplicht om op verzoek van de aanbestedende dienst aan te tonen dat de ingrediënten van alle geleverde producten voldoen aan de in detergentiaverordening 648/2004 gestelde eisen inzake biologische afbreekbaarheid.	X	X	X	X	X	X

3.2 Schoonmaakproducten – Uitgebreide GPP-criteria

	Van toepassing voor:					
	Allesreinigers	Sanitair-reinigers	Ruiten-reinigers	Handafwas-middelen	Wasmid-delen	Machine-afwasmiddelen
Onderwerp						
Aanschaf van milieuvriendelijke schoonmaakproducten	X	X	X	X	X	X
Specificaties						

<p>1. De producten moeten beantwoorden aan de milieu- en verpakkingsvoorschriften van de EU-milieukeur (zie voor volledige omschrijving criteria: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Allesreinigers, met inbegrip van ruitenreinigers en sanitairreinigers (Beschikking 2005/344/EG van de Commissie) • Wasmiddelen (Beschikking 2003/200/EG van de Commissie) • Handafwasmiddelen (Beschikking 2005/342/EG van de Commissie) • Machineafwasmiddelen (Beschikking 2003/31/EG van de Commissie) <p>Controle</p> <p>De EU-milieukeur wordt aanvaard als bewijs van naleving, evenals andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende organisatie.</p>	X	X	X	X	X	X
--	----------	----------	----------	----------	----------	----------

3.3 Toelichting

Criteria milieukeur: De criteria van een milieukeur kunnen als eis worden gesteld, mits ze bepalend zijn voor het product en mits andere bewijsvormen ook worden toegelaten. Zie voor meer informatie het bijbehorende [Fact Sheet on the use of Ecolabels in public procurement](#).

Opnemen van alle criteria: Het staat aanbestedende diensten vrij om desgewenst alle criteria op te nemen in plaats van slechts te verwijzen naar de EU-milieukeur. Zie voor een overzicht van alle criteria het [Background Product Report](#).

Technische specificaties of gunningscriteria: Indien de aanbestedende dienst niet zeker is van de prijs en verkrijgbaarheid van producten op de markt, kunnen bovenstaande specificaties dienen als gunningscriteria. Bij beoordeling volgens een puntensysteem kan aan deze criteria bijvoorbeeld een gewicht van 15% worden toegekend in de eindevaluatie. Anderzijds kan via enig marktonderzoek vooraf worden vastgesteld of producten verkrijgbaar zijn.

4. Schoonmaakdiensten – GPP-criteria

4.1 Schoonmaakdiensten – Kern-GPP-criteria

Onderwerp
Milieuvriendelijke schoonmaakdiensten
Specificaties
<p>1. De gebruikte producten moeten aan de volgende criteria voldoen: <i>(specificaties uit “Kerncriteria voor schoonmaakproducten” invoegen – zie paragraaf 3.1).</i></p> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst van de te gebruiken producten overleggen, samen met bewijs van naleving van de hiervoor genoemde specificaties: <i>(controlespecificaties uit “Kerncriteria voor schoonmaakproducten” invoegen – zie paragraaf 3.1).</i></p>
Contractbepalingen
Na de eerste zes maanden van het contract, en vervolgens aan het einde van elke termijn van een jaar, moet de contractant een overzicht van de gebruikte schoonmaakproducten indienen, onder vermelding van de naam en hoeveelheid. Voor andere producten dan die in de oorspronkelijke aanbieding moet bewijs van naleving van de technische specificaties worden verstrekt.

4.2 Schoonmaakdiensten – Uitgebreide GPP-criteria

Onderwerp
Milieuvriendelijke schoonmaakdiensten
Selectiecriteria
<p>De inschrijvers moeten aantonen dat zij de dienst op een milieuhygiënisch verantwoorde manier kunnen uitvoeren. Daartoe dienen zij bewijs van periodieke scholing van hun medewerkers in gezondheids-, veiligheids- en milieuaspecten van de schoonmaakwerkzaamheden te overleggen, samen met specifieke milieubeheermaatregelen die zij standaard opnemen in schoonmaakcontracten.</p> <p>Controle: Een milieubeheersysteem (bijvoorbeeld EMAS of ISO 14001) dat aantoonbaar beantwoordt aan de selectiecriteria, wordt, evenals aantoonbaar gelijkwaardige milieubeheermaatregelen, beschouwd als bewijs van naleving.</p>
Specificaties
Gebruikte producten

1. De gebruikte producten moeten aan de volgende criteria voldoen: (specificaties uit “Uitgebreide criteria voor schoonmaakproducten” invoegen – zie [paragraaf 3.2](#)).
Controle: De inschrijver moet een lijst van de te gebruiken producten overleggen, samen met bewijs van naleving van de specificaties: (controlevoorschriften uit “Uitgebreide criteria voor schoonmaakproducten” invoegen – zie [paragraaf 3.2](#)).

Medewerkers en organisatie:

2. Al het schoonmaakpersoneel dat de dienst uitvoert moet periodiek worden geschoold in de diverse taken. De scholing moet gaan over de gebruikte schoonmaakmiddelen, -methoden, -apparatuur en -machines; afvalbeheer; en gezondheids-, veiligheids- en milieuaspecten. De contractant houdt van deze scholing (introductie/beroepsopleiding) een overzicht bij ten behoeve van de aanbestedende dienst.
3. In overleg met de aanbestedende dienst stelt de contractant nauwkeurige voorschriften op voor werkwijzen die het milieu ontzien en de gezondheid en veiligheid op het werk respecteren. Deze voorschriften dienen zodanig in de gebouwen te worden aangebracht dat het personeel ze te allen tijde kan raadplegen.
4. De contractant belast een beheerder, voorman/voorzvrouw of coördinator met de organisatie en controle van het schoonmaakwerk. Deze persoon fungeert tevens als contactpersoon voor de aanbestedende dienst en dient tijdens kantooruren bereikbaar te zijn. De beheerder, voorman/voorzvrouw of coördinator moet voldoende zijn geschoold in gezondheid en veiligheid op het werk, werkmethoden en milieuaspecten.

Milieuvriendelijke schoonmaakmethoden:

5. De contractant dient gebruik te maken van herbruikbare microvezeldoeken en, waar van toepassing, linoleum vloerbedekking droog te reinigen.

Contractbepalingen

Na de eerste zes maanden van het contract, en vervolgens aan het einde van elke termijn van een jaar, moet de contractant een overzicht van de gebruikte schoonmaakproducten indienen, onder vermelding van de naam en hoeveelheid. Voor andere producten dan die in de oorspronkelijke offerte moet bewijs van naleving van de specificaties worden ingediend.

Binnen zes maanden na aanvang van het contract moet de contractant een verslag indienen over de praktische toepasbaarheid van microvezeldoeken en droogreiniging van linoleum vloerbedekking. Verder dient de contractant de schoonmaakfrequentie en de gebruikte scala van producten te kunnen verantwoorden.

4.3 Toelichting

Opstellen van werkvoorschriften: Een goede manier om het gebruik van chemicaliën terug te dringen is door ervoor te zorgen dat er niet meer wordt schoongemaakt dan nodig is. De contractant dient bij het opstellen van de werkvoorschriften vooral na te gaan hoe vaak de verschillende ruimten in het gebouw dienen te worden schoongemaakt.

Verminderen van de hoeveelheid gebruikte schoonmaakproducten: Het is wellicht een

goed idee om de contractant te stimuleren tijdens de gehele contractduur te streven naar betere milieu- en gezondheidscondities door in het contract doelen op te nemen voor voortdurende verbetering. Dat kan bijvoorbeeld door een percentage te specificeren waarmee het gebruik van de producten jaarlijks moet afnemen, hetgeen kan worden gecontroleerd aan de hand van een door de contractant in te dienen volledig overzicht van de gebruikte hoeveelheden. In dit geval moet er via periodieke kwaliteitscontroles op worden toegezien dat dit niet ten koste gaat van de kwaliteit van de werkzaamheden.

Optimaliseren van het assortiment schoonmaakproducten: Een aantal veel toegepaste schoonmaakproducten wordt vaak te veelvuldig gebruikt of is misschien zelfs onnodig vanuit hygiënisch oogpunt. Voorbeelden zijn toiletverfrissers, producten voor in de stortbak, urinoirblokjes, luchtverfrissers, chemische afvoerreinigingsmiddelen, wasverzachters, vloerreinigingsmiddelen op basis van niet in water oplosbare polymeren, ontsmettingsmiddelen, spuitbussen en drijfgassen.
